

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MEGEP

**(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)**

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

TÜLÜ DOKUMAYA HAZIRLIK

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılmaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. TÜLÜ DOKUMADA DESEN	3
1.1. Dokumacılıkta Motif (Yanış) in Önemi	3
1.1.1. Tanımı	4
1.2. Tülü Dokumada Desen Özellikleri	4
1.2.1. Desensiz Tülüler	4
1.2.2. İm'li Tülüler	5
1.2.3. Bitkisel Motifli (Yanışlı) Tülüler	6
1.2.4. Figür Yanışlı (Motifli) Tülüler	7
1.2.5. Geometrik Yanışlı Tülüler	7
1.2.6. Nesneli Motifli Tülüler	8
1.3. Geleneksel Motifler	9
1.3.1. Bitkisel Motifler (Çiçekler)	9
1.3.2. Figürlü Motifler	14
1.3.3. Geleneksel Geometrik Şekil Motifleri	16
1.4. Türk Halı ve Düz Dokuma Yaygılarında Kullanılan Motiflerin Yorumları ve Anlamları	22
1.4.1. Simgesel Yorumları	22
1.4.2. Motiflerin ilk Çıkış Noktasında İçerdikleri Sembol Dili	23
UYGULAMA FAALİYETİ	25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	28
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	30
2. KOMPOZİSYON	30
2.1. Kompozisyon Oluşturmanın Temel İlkeleri	30
2.1.1. Çizgi	30
2.1.2. Biçim	32
2.1.3. Yön	33
2.1.4. Ölçü (Büyüklik-Küçüklük / Genişlik-Darlık)	33
2.1.5. Doku	33
2.2. Motif Çizmek	35
2.2.1. Motifi Stilize Etmek	36
2.2.2. Stilize Ederken Dikkat Edilecek Noktalar	36
2.2.3. Motifi Modernize Etmek	37
2.2.4. Tülü Dokumanın Kompozisyon Özellikleri	38
2.3. Desen Araştırma Yöntemleri	41
2.3.1. Dokunmuş Halılar	41
2.3.2. Resimler	41
2.3.3. Fotoğraflar ve Slaytlar	42
2.3.4. Kitap, Dergi, Basılı Kaynaklar	42
2.3.5. Bitkiler, Hayvanlar, Doğal Nesneler	42
2.3.6. Eşyalar, Araçlar, İnsanlar	42
2.4. Desen Hazırlama Yöntemleri	42
2.4.1. Bilgisayarda Desen Hazırlama	43

2.4.2. Geleneksel Yöntemle Desen Hazırlama	43
2.4.3. Fotoğraftan Desen Hazırlama	45
2.5. Ebatlarına Göre Tülü Deseni Hazırlama	46
2.5.1. Paspas Ölçülerine Göre Tülü Deseni Hazırlama	46
2.6. Renk	46
2.6.1. Ana Renkler	47
2.6.2. Ara Renkler.....	47
2.6.3. Zıt (Kontrast) Renkler.....	47
2.6.4. Sıcak-Soğuk Renkler	47
2.6.5. Nötr (Tarafsız) Renkler.....	47
UYGULAMA FAALİYETİ	48
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	50
MODÜL DEĞERLENDİRME	52
CEVAP ANAHTARLARI	55
KAYNAKÇA	56

AÇIKLAMALAR

MODÜLÜN KODU	215ESB392
ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL / MESLEK	Halı Desinatörlüğü
MODÜLÜN ADI	Tülü Dokumaya Hazırlık
MODÜLÜN TANIMI	Geleneksel motiflerden yola çıkarak tülü dokuma tekniğine uygun, kompozisyon oluşturabilecek bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Halı dokuma modülünü almış olmak
YETERLİK	Tülü dokumaya hazırlık yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam ve araç-gereç sağlandığında tekniğine uygun olarak tülü dokumaya hazırlık yapabileceksiniz. Amaçlar: 1. Motiflerin geleneksel özelliklerini koruyarak desen belirleyebileceksiniz. 2. Kompozisyon temel ilkelerine uyarak yeni bir kompozisyon oluşturabileceksiniz.
EĞİTİM-ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Aydınlık, geniş, desen çizimine uygun atölye ortamı, desen örnekleri, dergi, katalog, basılı ve görsel yayınlar, resim kâğıdı, kalem, boya, ışıklı masa, tepegöz, fotoğraflar, kitap, kareli kâğıt, çeşitli renkli boya kalemleri, çizim kalemleri.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Her faaliyet sonunda o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (uygulama, soru-cevap) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bu modül ile tülü dokuma tekniğinde ürünler oluşturabilmek için geleneksel motiflerden yola çıkarak kompozisyon oluşturma ile ilgili gerek duyduğunuz bilgi ve becerileri geliştirmiş olacaksınız.

Motif, bir sanatçının veya tasarımcının gözle görülebilen nesnelerden kendisine konu ve model olarak seçtiği öğedir.

Tülü dokuma, halı ya da ıstar tezgâhlarında, yünden veya tiftikten dokunan havlı (tüylü), yumuşak kaba dokulu bir yaygıdır.

Dokumanın atkı ve çözgüsünde kullanılan yünün ve ilme ipliği olarak kullanılan tiftiğin, doğal olması, renklendirmesinin de doğal boyalarla yapılması “tülü dokuma”ya ayrı bir değer katmaktadır.

Bu modül sonunda edindiğiniz bilgi ve beceriler doğrultusunda, motiflerin geleneksel özelliklerini koruyarak farklı kompozisyonlar oluşturabilecek ve tülü dokuma tekniğine uygun desenler hazırlayabilmenin mutluluğunu yaşayacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında, geleneksel motifleri tanıyabilecek ve özelliklerini koruyarak motif çizimi yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Halı satış mağazalarında ve dokuma atölyelerinde, tülü dokumada kullanılan motifleri ve özelliklerini araştırınız.
- Dokuma atölyelerini gezerek tülü dokumada kullanılan desen özelliklerini araştırınız.
- Araştırmalarınızı rapor haline dönüştürüp sınıfa sununuz.

1. TÜLÜ DOKUMADA DESEN

1.1. Dokumacılıkta Motif (Yanış) in Önemi

Türk Dokumalarında estetik bir görünüm sağlamak amacıyla herhangi bir nesne motif olarak kullanılmaktadır. Motif, süslemeyi oluşturan temel birimdir. Motifler, bağımsız olarak kullanıldığı gibi çeşitli biçimlerde tekrarlanarak daha büyük motifler, kenar suları ya da yüzey kompozisyonları elde edilerek de kullanılır. Bu şekilde hazırlanan motiflerden, farklı desen tasarımları ortaya çıkmış olur. Türk dokuma sanatında motifler duygu, düşünce ve hayata bakışı ince bir estetik anlayışı ile üretime aktarmışlardır.

Dokumacılıkta yer yaygısı olarak kullanılan halı ve kilimlerde desen çok önemlidir. Dokuyucu duygu, düşünce ve yaratıcılığını kullanarak özgün ürünler ortaya koyar. Dokuma desenleri kültürün ve duyguların gelecek kuşaklara aktarılmasında en önemli unsurlardandır.

1.1.1. Tanımı

Sanat alanında motif değişik anlamlarda yorumlanır:

- Bir sanatçının veya tasarımcının gözle görülebilen nesnelerden kendisine konu ve model olarak seçtiği öğedir.
- Süslemenin bütünü oluşturarak tasarımın tüm özelliklerini bir araya toplayan en küçük parçasıdır.
- Herhangi bir zemin üzerinde sık sık tekrarlanan desendir.
- Bütün bu yorumların öncülüğünde dokuma sanatında halı, kilim gibi yaygıları süsleyen öğelerin tümüne desen, süslemede bütünü oluşturan parçalardan her birine motif denir.

1.2. Tülü Dokumada Desen Özellikleri

Tülü dokuma, yünden ve tiftikten halı ya da ıstar tezgâhlarında dokunan, büyük bir çoğunluğunda tiftiğin ve yünün doğal renkleri kullanılan, çözgü ve atkı ipliklerinde yün, ilme ipliğinde genellikle tiftik kullanılan, her ilme sırasından sonra 3 ile 30 sıra arasında atkı atılan, hav yüksekliği uzun, yumuşak kaba dokulu yaygıdır.

Desen ise herhangi bir yüzey üzerine nesnelerin çizgilerle yapılan şekli olarak tanımlanır. Deseni sanatsal bir çizim olarak düşünmek gerekir. Sanatçı doğayı görüş, yorumlayış biçimini desende ortaya koyar.

Tülü dokumaları desen şemaları bakımından desensiz, imli, bitkisel, figürlü, geometrik şekil ve nesnel olmak üzere altı grupta inceleyebiliriz.

1.2.1. Desensiz Tülüler

Herhangi bir motif kullanılmadan desensiz olarak dokunurlar. (Fotoğraf 1.1.)

Fotoğraf 1.1: Desensiz tulu

1.2.2. İm'li Tülüler

İm kelimesinin sözlükteki karşılığı anlamlı iz ya da davranış, anlam yükletilen şeydir. Türk dokuma sanatında im, eski Türk boy ve aşiretlerini birbirinden ayıran bir tür semboldür. (Fotoğraf 1.2)

Fotoğraf 1.2: İm'li tulu

1.2.3. Bitkisel Motifli (Yanışlı) Tülüler

Türk dokuma sanatında kullanılan bitkisel motifler (yanışlar) şunlardır:

➤ Çiçekler

Bitkisel motiflerden çiçekler, aşırı stilize edilmiş kaynağı belli olmayan çiçekler (Hatai, gonca gül, penç) yarı stilize edilip kaynağı belli olan çiçekler (lale, sümbül, karanfil, vb.) hayvansal kökenli stilize çiçekler ve natüralist özelliklerini koruyan çiçeklerdir.

➤ Yapraklar

Geometrik desen ağırlıklı Selçuklu sanatında yerini fazla bulamayan yaprak, Osmanlı Sanatında stilize ve doğal haliyle mükemmele ulaşmıştır. Yaprak süsleme sanatımızda basit ve küçük yapraklar, parçalı ve dilimli yapraklar, iri dişli yapraklar, ortadan katlı yapraklar ve geometrik yapraklar şeklinde çizilmişlerdir.

➤ Ağaçlar

Yaprak ve çiçek motifleri gibi ağaç motifleri de (çiçekli ve meyveli) zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Servi, hurma, nar, incir, zeytin, asma, palmye vb. hayat ağacının sembolleridir.

➤ Sap Çıkmaları

Uzun saplardaki monotonluğu bozmak, sapların kesişme noktalarını kapatmak ve ara boşlukları doldurmak için kullanılır.

➤ Yemiş ve Meyveler

Türk dokuma sanatında yemiş ve meyveler natüralist ve yarı stilize motifler olarak kullanılmışlardır. Geometrik üsluptaki buğday, nar, haşhaş, kavun, dut, incir, üzüm, vb. bereket motifleri olarak çizilmişlerdir.

Bazı bölgelerde ve genellikle Karapınar tülü halılarında sıklıkla kullanılan bitkisel motifler lale, gül ve yapraklarıdır. Karapınar tülü halılarının zemininde stilize kıvrık dallar içerisinde yaprak ve çiçek tomurcuğundan oluşan kompozisyona yörede “deve bastı” ya da “deve tabanı” denilmektedir (Fotoğraf 1.3).

Fotoğraf 1.3: Bitkisel motifli tülü

1.2.4. Figür Yanışlı (Motifli) Tülüler

Figür motifleri insan figürlü ve hayvan figürlü olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

Tülü dokumada insan ve hayvan figürüne çok nadiren rastlanmaktadır. Nadiren de olsa tülü dokumalarda stilize edilmiş insan figürüne rastlanmaktadır. “Eli belinde” motifi örnek olarak gösterilebilir.

Değişik malzeme ve tekniklerde kullanılan insan figürü dokuma sanatında ilk olarak pazırık halılarında görülmüştür.

Karapınar tülü dokumalarında yörenin en önemli geçim kaynaklarından biri olan koyun yetiştiriciliğinin simgesi olsa gerek ki tek bir tülüde koyun figürüne rastlanmıştır.

1.2.5. Geometrik Yanışlı Tülüler

Geometrik yanışlı tülülerde genellikle “geometrik motif” ifadesiyle anılan üçgen, dörtgen, baklava, yıldız gibi motifler kullanılmaktadır. Basit geometrik şekillerin tek, raport ya da $\frac{1}{4}$ desen kompozisyonunda kullanılmasıyla oluşturulmuş tülüler bu gruba dâhildir.

Karapınar tülü dokumalarının bazılarında motif kullanmadan enine şeritler halinde dokunan tülülere yöre halkı tarafından “enine çıbıklı” denilmektedir. Boyuna şeritler halinde dokunan tülüye dokuma tekniğinden dolayı “yamçı tülü” denilmektedir (Fotoğraf 1.4).

Fotoğraf 1.4: Yamçı tülü (geometrik)

1.2.6. Nesneli Motifli Tülüler

Geometrik hatlı raport halindeki, mihrap nişlerinin tüm zemini kaplamasıyla oluşan “hitaplı mihraplı” ya da “dik mihraplı saf” olarak adlandırılan tülüler “hitaplı mihraplı” halı modeli ile büyük benzerlik gösterir.

Cami tasviri dolayısıyla zeminde, cami, minare, hilal ve mahyaların görüldüğü tülüler, nesneli tülülere örnek verilebilir (Fotoğraf 1.5).

Fotoğraf 1.5: Nesneli tülü

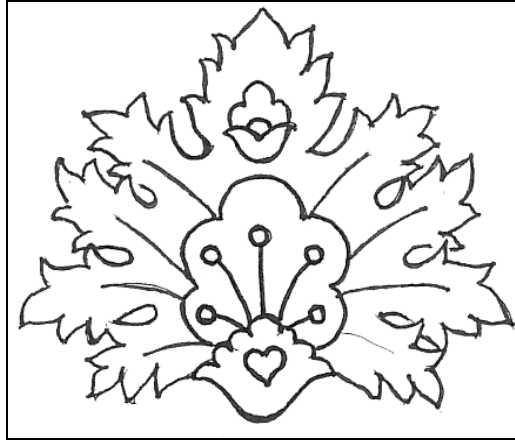
1.3. Geleneksel Motifler

1.3.1. Bitkisel Motifler (Çiçekler)

Çizim tekniklerine göre çiçekler dört grupta incelenir.

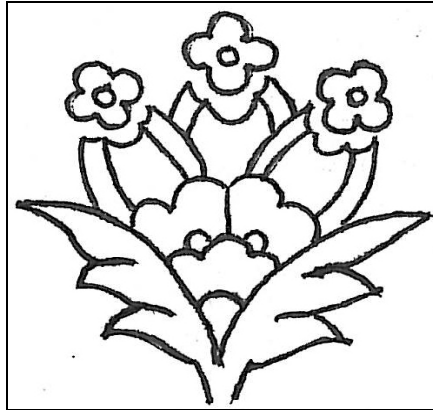
1.3.1.1. Aşırı Stilize Edilmiş Kaynağı Belli Olmayan Çiçekler

- **Hatai (Hatayi):** Çeşitli çiçeklerin dikey kesitlerinin, anatomik çizgilerinin üsluplaştırılmasıyla oluşur. Motif genellikle simetrik olarak çizilir. Dış hat olarak oval bir görünümü vardır. Birçok sanatçı temel özelliklerini bozmadan çok değişik şekillerde yorumlayarak zengin bir çeşitlilik kazandırmıştır (Çizim 1.1).

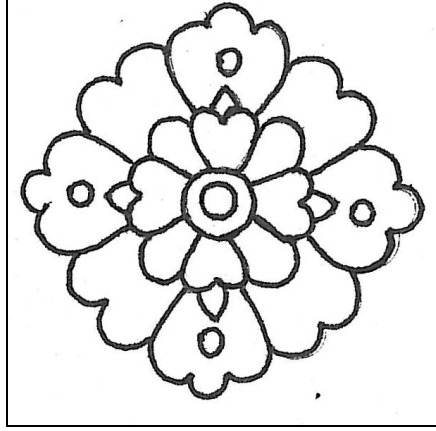
Çizim 1.1: Hatai motifi

- **Gonca gül:** Tam açılmamış bir çiçeğin dikey kesitinin stilize edilmesiyle oluşur. (Çizim 1.2)

Çizim 1.2: Gonca gül motifi

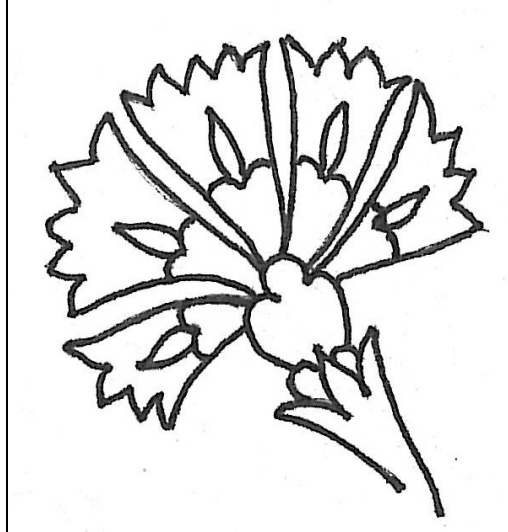
- **Penç:** Herhangi bir çiçeğin yay kesitin anatomik çizgilerinin üsluplaştırılmasıyla oluşur. Altı yaprağa kadar çeşidi olan pençler Farsça isimler almıştır (Yek penç, dü penç, se penç vb.) gibi (Çizim 1.3).

Çizim 1.3: Penç motifi

1.3.1.2. Yarı Stilize Edilip Kaynağı Belli Olan Çiçekler

Bu çiçekler, stilize edilmiş olmalarına rağmen karakteristik özelliklerini koruyan çiçekler (lale, sümbül, karanfil, vb.) kendi isimleriyle kompozisyonda yer alır (Çizim 1.4).

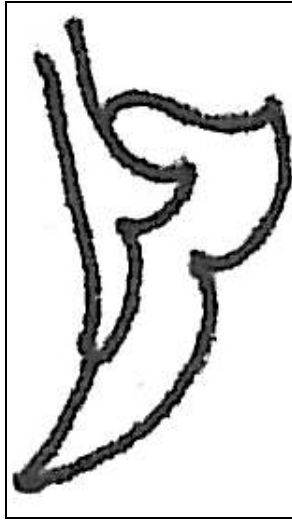

Çizim 1.4: Karanfil motifi

1.3.1.3. Hayvansal Kökenli Stilize Çiçekler

- **Rumi (Selçuki):** Orta Asya kökenli bir motif olmasına karşın Anadolu Selçukluları tarafından geliştirilip, sıkça kullanıldığı için Selçuki olarak da tanınır.

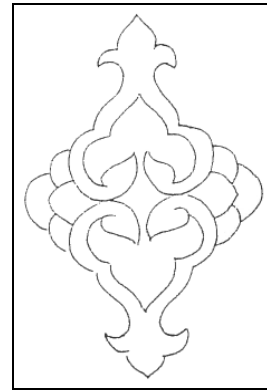
Rumi, filiz ve yaprak biçiminde üsluplaştırılmış aşırı stilize hayvan figürleridir. Önceleri ejder, Zümrüdüanka gibi mitolojik varlıklardan esinlenilirdi. Daha sonra doğa hayvanlarından (arслан, kartal vb.) esinlenilmiştir (Çizim 1.5).

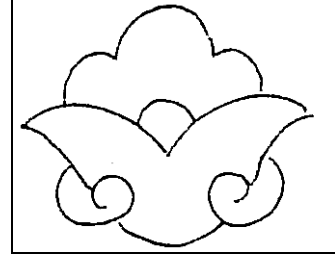
Çizim 1.5: Rumi (Selçuki) motifi

Rumiler çizim özelliklerine göre sade Rumi, kanatlı Rumi, simetri Rumi, dilimli Rumi, hurde Rumi, sarma Rumi olmak üzere 6 grupta incelenir.

Münhaniler birbirinin arkasından çıkacak şekilde çizilerek oluşur.

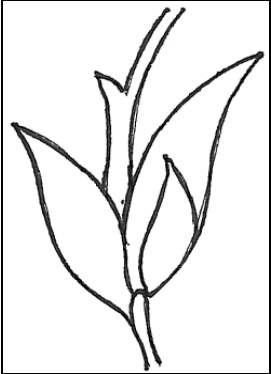
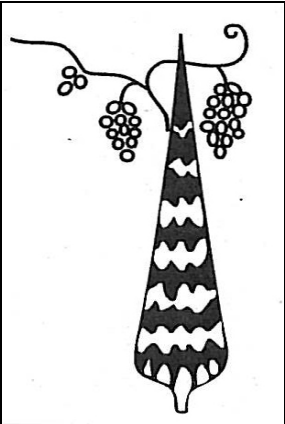
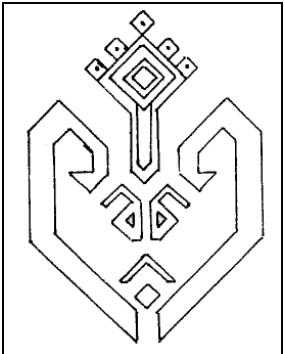

Hayvansal bir motif olmasına karşın, bitki motiflerine mükemmel uyumları nedeniyle bitkisel motifler grubunda değerlendirilir. Salyangozun karın kısmı motifin üstüne gelecek şekilde yerleştirilir.

1.3.1.4.Natüralist Özelliğini Koruyan Çiçekler

Şukufe	Bu tür motiflere minyatür çiçekler de denir. Tek, buketli, vazolu, vazosuz kompozisyonlar hâlinde olabilir.	
Yapraklar	Hatai, gonca gül ve pençi oluşturan yaprak süsleme sanatımızda basit ve küçük, parçalı ve dilimli, iri dişli, hançer (kıvrım), ortadan katlı, geometrik olarak çizilmişlerdir. Büyük boy yapraklar üzerine değişik motifler çizilerek daha zarif bir görünüm elde etmek mümkündür.	

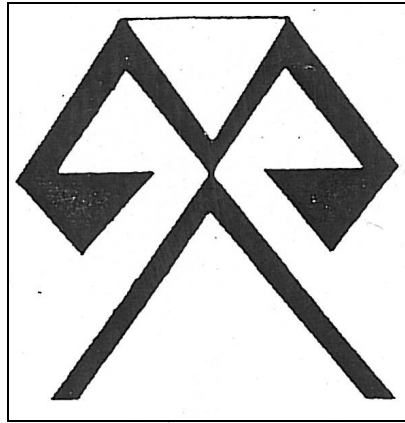
Sap Çıkmaları	Küçük yaprak, yarım penç ve gonca gül motiflerinden oluşur. Uzun saplardaki monotonluğu bozmak, sapların kesişme noktalarını kapatmak ve ara boşlukları doldurmak için kullanılır.	
Ağaçlar	Yaprak ve çiçek motifleri gibi ağaç motifleri de zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Servi, hurma, nar, incir, zeytin, asma, palmye vb. hayat ağacının sembolleridir.	
Yemiş ve Meyveler	Süsleme sanatlarında 18. yüzyıldan sonra natüralist ve yarı stilize yemiş ve meyve motiflerine sıkça rastlanmaktadır. Geometrik üslup-taki buğday, nişasta, nar, haşhaş, kavun, dut, incir, üzüm vb. bereket motifi olarak çizilmiştir.	

1.3.2. Figürlü Motifler

Figürlü motifler iki grupta incelenir.

1.3.2.1. İnsan Figürlü Motifler

İlk insan figürleri mağara resimlerinde, av büyülerine ilgili sahnelerde görülmüştür. Değişik malzeme ve tekniklerde kullanılan insan figürü, dokuma sanatında ilk olarak pazırık halısında görülmüştür. Bazen belli bir kişiyi anımsatmak için kullanılan insan motifi, Anadolu’da daha çok dokuyucunun çocuk özlemini yansıtır. Stilize edilerek geometrik bir form kazandırılmış “eli belinde” motifi Anadolu’nun çeşitli yörelerinde değişik isimlerle anılır. Gelin kız, çengel, sarmal vb gibi (Çizim 1.6).

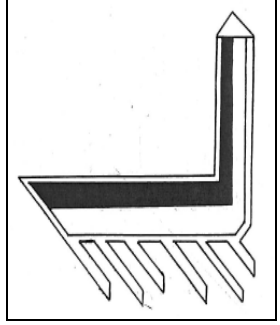
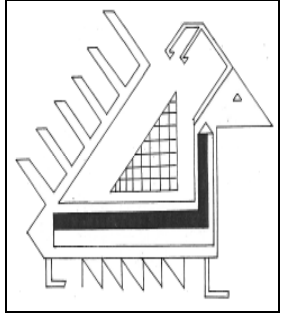
Çizim 1.6: İnsan figürlü motif

1.3.2.2. Hayvan Figürlü Motifler

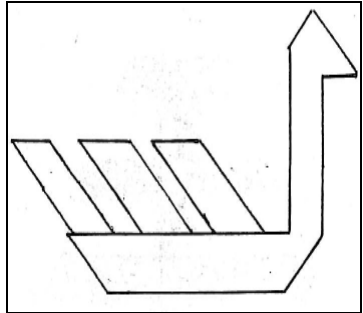
Mimari ve el sanatlarına 16. yüzyıla kadar hâkim olan hayvansal motifler, daha sonraları bitkisel motiflerle birlikte kullanılmıştır.

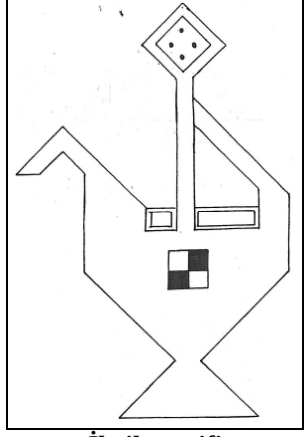
Hayvansal figürlü motifler kaynaklarına göre iki grupta incelenir.

➤ **Mitolojik ve Efsanevi Kaynaklı Motifler**

Ejder	Daha önceleri dinsel ve büyük anlamında kullanılan ejder (ejderha, evren, oragan) motifi sonraları süsleme unsuru olarak kullanılmıştır.	
Zümrüdüanka (Simurg)	Güneşten yaratıldığına inanılan güzelliğin ve kuvvetin simgesi olarak düşünülen Zümrüdüanka genellikle uçarken çizilmiştir	

➤ **Doğaya Yakın Stilize Hayvan Motifleri**

Kuşu Figürü	Natüralist özelliklerini koruyan, yarı stilize ve geometrik formdaki hayvan motifleri çok zengin bir çeşitlilik gösterir. En fazla kullanılan hayvan figürü kuştur. Karga ve baykuş uğursuzluğu; bülbül, güvercin, kumru ve kuğu mutluluğu, sevgiyi simgeler. Kartal, güç ve kuvvetin sembolüdür.	
--------------------	---	--

Geometrik Motifler	İslam sanatının en karakteristik motifidir. Kare, üçgen, çokgen, yıldız vb. yalın formların birleşiminden oluşan birçok geometrik motif bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları şunlardır: Elibelinde, koçboynuzu, İnsan, Bereket, Saç bağı, Bukağı, Küpe, Sandıklı, Yıldız, İbrik, Nazarlık, Pıtrak, El (tarak, parmak), Muska, Göz, Hayat Ağacı, Kurt İzi, Yılan, Akrep, Canavar ayağı, Haç, Çengel, Kuş, Çiçek ve İm motifleridir.	 İbrik motifi
----------------------------------	--	---

1.3.3. Geleneksel Geometrik Şekil Motifleri

Genellikle geometrik motif ifadesiyle anılan, üçgen, dörtgen, baklava, yıldız, sekizgen gibi motifler bu gruba örnek verilebilir. Ancak bazı durumlarda geometrik motif ifadesi bazı karışıklıklara yol açmaktadır. Motifin desende kullanılan hâllerinden biri olan geometrik hâl ile geometrik motif birbirine karışmaktadır. Örneğin, ağaç motifi bitkisel motifler grubuna girer. Fakat istenirse geometrik hâlde resmedilir. Ağacın geometrik hâlde resmedilmesi onun geometrik motif olması anlamına gelmez. Geometrik hâldeki bir ağacı tanımlamak , “geometrik hâlde bitkisel motif”; genel olarak anlatmak için “geometrik şekil motifleri” ifadesini kullanmak en uygun olanıdır.

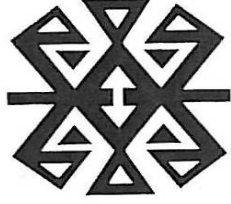
➤ Geleneksel Geometrik Şekil Motiflerinden Örnekler

Çizim 1.7: Elibelinde motifi

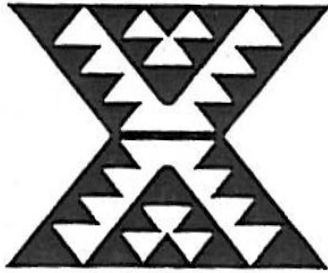
Çizim 1.8: Elibelinde motifi

Çizim 1.9: Koçboynuzu motifi

Çizim 1.10: Koçboynuzu motifi

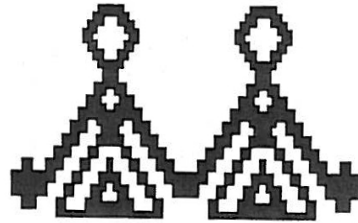
Çizim 1.11: Bereket motifi

Çizim 1.12: Bereket motifi

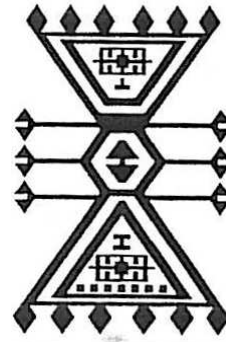
Çizim 1.13: İnsan Figürlü Motif

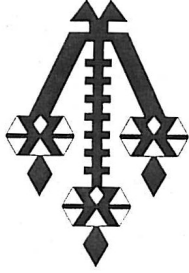
Çizim 1.14: İnsan Figürlü Motif

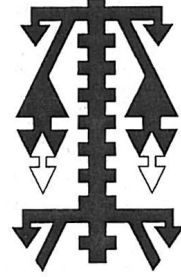
Çizim 1.15: Saçbağı motifi

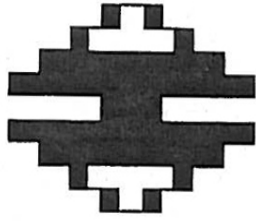
Çizim 1.16: Saçbağı motifi

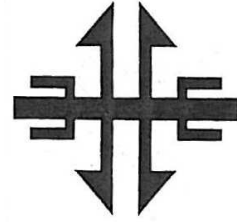
Çizim 1.17: Küpe motifi

Çizim 1.18: Küpe motifi

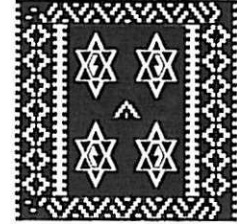
Çizim 1.19: Bukağı motifi

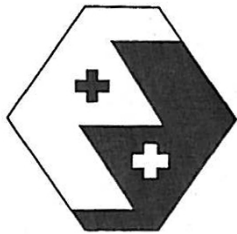
Çizim 1.20: Bukağı motifi

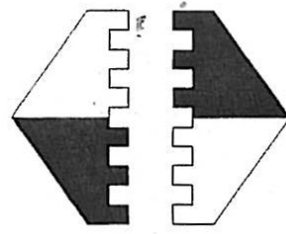
Çizim 1.21: Sandık motifi

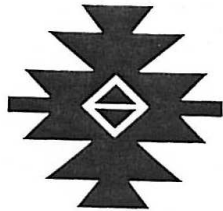
Çizim 1.22: Sandık motifi

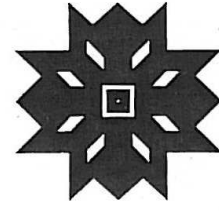
Çizim 1.23: Aşk ve birleşim motifi

Çizim 1.24: Aşk ve birleşim motifi

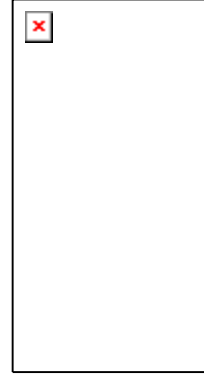
Çizim 1.25:Yıldız motifi

Çizim 1.26:Yıldız motifi

Çizim 1.27: Suyolu motifi

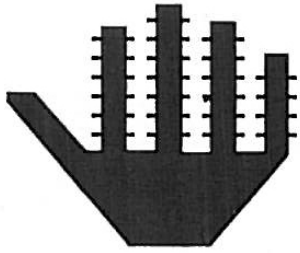
Çizim 1.28: Suyolu motifi

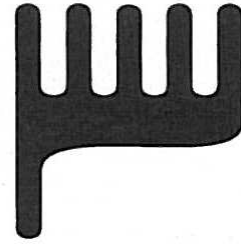
Çizim 1.29: Pıtrak motifleri

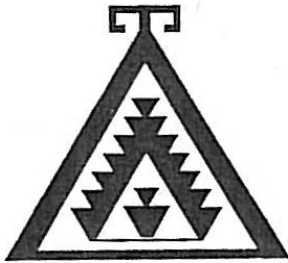
Çizim 1.30: Pıtrak motifleri

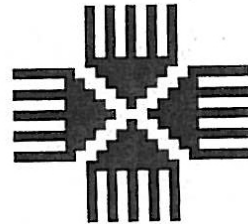
Çizim 1.31: El_Parmak Motifi

Çizim 1.32: Tarak motifi

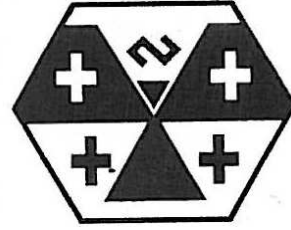
Çizim 1.33: Muska motifi

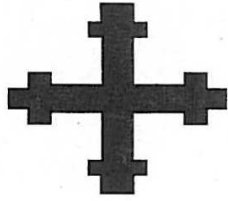
Çizim 1.34: Muska motifi

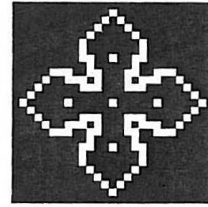
Çizim 1.35: Göz motifi

Çizim 1.36: Göz motifi

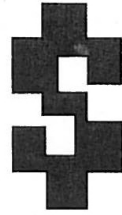
Çizim 1.37: Haç motifi

Çizim 1.38: Haç motifi

Çizim 1.39: Çengel motifi

Çizim 1.40: Çengel motifi

Çizim 1.41: Yılan motifi

Çizim 1.42: Yılan motifi

Çizim 1.43: Ejder motifi

Çizim 1.44: Ejder motifi

Çizim 1.45: Akrep motifi

Çizim 1.46: Akrep motifi

Çizim 1.47: Kurt Ağzı motifi

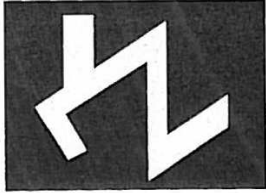
Çizim 1.48: Kurt İzi motifi

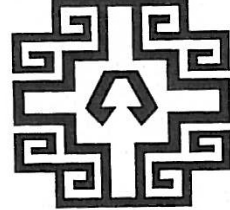
Çizim 1.49: Hayat Ağacı motifi

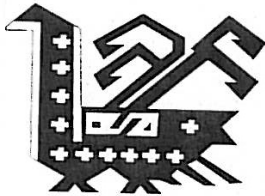
Çizim 1.50: Hayat Ağacı motifi

Çizim 1.51: İm'li motif

Çizim 1.52: İm'li motif

Çizim 1.53: Kuş Motifi

Çizim 1.54: Kuş Motifi

Tüm bu geleneksel motifler, Türk dokuma sanatında geçmişten günümüze kadar kullanılarak gelmiştir.

1.4. Türk Halı ve Düz Dokuma Yaygılarında Kullanılan Motiflerin Yorumları ve Anlamları

1.4.1. Simgesel Yorumları

Doğum, Çoğalma Ve Evlilik İle İlgili Motifler	➤ Kadın insanlığın ince, duyarlı, şefkatli ve becerikli yönünü simgeler. Kadın doğurganlığı, çoğunlukla elibeline motifiyle temsil edilir. ➤ Koçboynuzu, günümüz anlayışında erkeklerin dünyasıyla ilişkilendirilmekte, böylelikle güç, kuvvet, sıhhat ve saadeti, erkeğin üretkenliğini yaşama ve koruma gücünü simgeler. ➤ Ayrıca insan, bukağı, yıldız, küpe gibi motifler de bu gruba girer.
Beslenme ve Rızık İle İlgili Motifler	➤ Bereket, pıtrak, su yolu meyve gibi motiflerdir.
Korunma ve Rızık İle İlgili Motifler	➤ Bu motifler, haç, el, muska, yılan, göz akreptir.
Ahret ve Soy İle İlgili Motifler	➤ Bu grup içinde hayat ağacı, mezar tasviri ve çeşitli im'ler bulunmaktadır.
Dinsel Motifler	➤ İbrik, sütun, mihrap gibi motiflerdir.
Uğur ve Şansla İlgili Motifler	➤ Bu motiflere örnek olarak kuş motifini gösterebiliriz.

1.4.2. Motiflerin ilk Çıkış Noktasında İçerdikleri Sembol Dili

Haç Motifi	➤ Nazara karşı kullanılmıştır.
Bereket Motifi	➤ Üremenin ve insan rızkının bol olması temennisiyle buğday – arpa başakları, nar, haşhaş, üzüm gibi meyve motifleri kullanılmıştır.
Saç bağı Motifi	➤ Evlenme isteğini belirten bir motiftir.
Küpe Motifi	➤ Evlenme, yuva kurma isteğini belirten bir motiftir
Bukağı Motifi	➤ Bukağı, atın bir yerden kaçmasını önlemek için ayaklarına bağlanan bir tür kelepçedir. Aile birliğinin devamını, sevgililerin birbirine bağlılıklarını simgeler.
Aşk ve Birleşim motifi (Gece ve Gündüz – Ying_Yongu)	➤ Uzak Doğu kökenli bir motiftir. Türk dokuyucusu, kendisine has bir yorum katmıştır. Bazı yörelerde “gece ve gündüz” olarak da yorumlanmaktadır. Birbirine zıt iki rengin kullanılmasıyla oluşur. “Doğada saf ve katıksız hiçbir şeyin bulunamayacağı” anlamında sembolleştirilir.
Akrep Motifi	➤ Akrepler göçerler için gerçek tabiat afetleridir, sık sık, çadıra girerler, iğneleri çok acı verir bazen de öldürür. Halılara dokunan akrep motifi, bu hayvanlara karşı korunma içgüdüğü simgeler. Göçebe, bu motif var olduğu sürece akrebin halıya yaklaşmadığına inanır.
Ejder Motifi	➤ Kudret, güç, bereket ve saadet sembolü olarak gösterilmiştir.
Nazarlık Motifi	➤ Nazarlık, büyü ve sihirli bir güce sahip olduğu, onu içinde gizlediğine inanılan bir eşyadır. Dolayısıyla onu taşıyanı koruduğuna inanılır. Genel olarak gücün, hayatın tazeliğinin, zekâ bilincinin ve aile fertlerinin mutluluk ve selametinin sembolüdür. Halılara dokunan nazarlık, dokuyan kadının evini, obasını yurdunu nazardan ve kem gözden korumak için, evinin tabanına serdiği bir çeşit nazarlıktır. Aile ocağını kötülüklerden koruyacağına inanılır.
İbrik Motifi	➤ Temizliği ve ibadeti simgeler.

Suyolu Motifi	➤ Bereketi ve devamlılığı temsil eder.
Eltarak Motifi	➤ Nazara, kem göze karşı korunma, temizlik ve düzen sembolü olarak kullanılmıştır.
Koçboynuzu Motifi	➤ Uğuru, kısmeti, kahramanlığı, kuvveti ve erkekliği simgeler.
Ağaç Motifi	➤ Hayatı ve ahireti sembolize eder. İslamiyet’te önemli bir yeri olan hurma ve servi ağaçları sıkça kullanılır.
Çengel Motifi	➤ Çengel motifinin uçları ile kötü gözü saptırmak amacı ile kullanılır
Sandık Motifi	➤ Çeyiz sandığı, evlenmek üzere olan geç kızın çeyizini simgeler. Erkek evine götürmek üzere çocukluğundan başlayarak yaptığı danteller, oyalara ve halıların ifadesidir. Bu sandıklar halılarda dikdörtgen ve kare şeklinde motiflerdir.
Yıldız Motifi	➤ Sağlığı ve kem gözden korunmayı simgeler.
Yılan Motifi	➤ Yılan, ölüm yaşam kavramlarıyla ilintilidir. Her yıl deri değiştirmesi yeniden doğuşun, ölümsüzlüğün ve sonsuzluğun sembolüdür. Yılan hayat ağacının değişmez bekçisi olup sağlık ilahı olarak görülür.
Bulut Motifi	➤ Tabiat ögesi olarak dokumalara yansıtılmıştır.
İm’li Motifler	➤ Boy ve aşiretleri simgeler.
Çimentani Motifi	➤ Güç, kuvvet ve saltanat sembolüdür.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem basamakları	Öneriler
➤ Tülü dokumada kullanılan desenleri araştırınız.	➤ Araştırma yapabilmek için basılı kaynak taraması yapınız. ➤ Kaynak kişileri araştırınız, görüşme için randevu talep ediniz. ➤ Eski dokuma örneklerini incelemek için müzeleri geziniz.
➤ Desenlerde kullanılan motiflerin özelliklerini inceleyiniz	➤ Motiflerin yöresel veya geleneksel olup olmadığını inceleyiniz. ➤ Motiflerin kaynaklarını inceleyiniz. ➤ Motiflerin stilize veya modernize olup olmadıklarını inceleyiniz
➤ Desenlerde kullanılan renk özelliklerini inceleyiniz.	➤ Renklerin yöresel veya geleneksel olup olmadığını inceleyiniz. ➤ Kullanılan boyaların özelliklerini inceleyiniz.
➤ Dokumalarda kullanılan gereçlerin özelliklerini inceleyiniz.	➤ Kullanılan atkı ve çözgü iplerinin özelliklerini inceleyiniz.
➤ Desenlerde kullanılan motiflerin isimlerini araştırınız.	➤ Motiflerin isimleri belirlenirken esinlenen kaynakları araştırınız.

➤ Desenlerde kullanılan motiflerin anlamlarını araştırınız.	➤ Motiflerin ilk çıkış noktasındaki sembol dillerini araştırınız. ➤ Motiflerin simgesel yorumlarını inceleyiniz.
➤ Yaptığınız araştırmaları resimleyiniz.	➤ Resim çekerken ayrıntıları görüntülemek için dijital fotoğraf makinesi kullanmaya özen gösteriniz. ➤ Fotoğraf makinesi kullanırken ortamın ışık ayarlarına dikkat ediniz. ➤ Profesyonel yardım alınız.
➤ Resimlerinizi dosyalayınız.	➤ Resimleri gruplayınız. ➤ Dosyalama yaparken düzgün ve temiz çalışınız. ➤ Resimlerle ilgili bilgileri resim altlarına yazınız.

KONTROL LİSTESİ

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
➤ Tülü dokumada kullanılan desenleri araştırdınız mı?		
➤ Desenlerde kullanılan motiflerin özelliklerini incelediniz mi?		
➤ Desenlerde kullanılan renk özelliklerini incelediniz mi?		
➤ Dokumalarda kullanılan gereçlerin özelliklerini incelediniz mi?		
➤ Desenlerde kullanılan motiflerin isimlerini araştırdınız mı?		
➤ Desenlerde kullanılan motiflerin anlamlarını araştırdınız mı?		
➤ Yaptığınız araştırmaları resimlediniz mi?		
➤ Resimlerinizi dosyaladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı kontrol ederek kendinizi değerlendiriniz. “Hayır” cevaplarınız “Evet” cevaplarınızdan fazla ise öğrenme faaliyetindeki ilgili konuyu tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki sorularda, doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. “Bir sanatçının veya tasarımcının gözle görülebilen nesnelerden konu ve model olarak seçtiği öğedir.” tanımını aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?
A) Tülü dokuma
B) Tasarım
C) Motif
D) Dokuma
2. Aşağıdakilerden hangisi desen şemaları bakımından tülü çeşitlerinden değildir?
A) Desenli
B) Cicim
C) Bitkisel
D) Geometrik
3. “Çiçekler” hangi motif çeşitlerindendir?
A) Bitkisel
B) Yemiş ve meyveler
C) Figürlü motifler
D) Geometrik motifler
4. Aşağıdakilerden hangisi çeşitli çiçeklerin dikey kesitlerinin, anatomik çizgilerinin üsluplaştırılmasıyla oluşan motif adıdır?
A) Gonca gül
B) Hatai
C) Penç
D) Münhani
5. Tek, buketli, vazolu, vazosuz kompozisyonlar hâlinde olabilen şukûfe veya minyatür çiçekler de denilen motifler aşağıdakilerden hangi gruba girer?
A) Sarma Rumi
B) Hayvansal kökenli stilize çiçekler
C) Natüralist özelliğini koruyan çiçekler
D) Sap çıkmaları

6. “Haç motifi” nin içerdiği sembol dili aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Evlenme isteğini belirten motiftir.
 - B) Kudret, güç, bereket ve saadet sembolüdür.
 - C) Temizliği ve ibadeti simgeler.
 - D) Nazara karşı kullanılmıştır.
7. Aşağıdakilerden hangisi “dinsel motifler” den değildir?
- A) İbrik
 - B) Sütun
 - C) Kuş
 - D) Mihrap
8. Aşağıdakilerden hangisinin sembolü “beslenme ve rızık ile ilgili” dir?
- A) Pıtrak
 - B) Hayat ağacı
 - C) Koçboynuzu
 - D) Haç
9. “Herhangi bir nesnenin karakterini bozmadan, yalınlaştırarak veya ilaveler yaparak süsleyici şematik biçimine getirilmiş durumudur” aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?
- A) Modernizasyon
 - B) Tülü dokuma
 - C) Cicim dokuma
 - D) Stilizasyon
10. “Üçgen, baklava, dörtgen, yıldız” hangi tür motiflerdendir?
- A) Bitkisel
 - B) Geometrik
 - C) Hayvan figürlü
 - D) İnsan figürlü

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise uygulamalı teste geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında motiflerin geleneksel özelliklerinden kompozisyon oluşturabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Tülü dokumanın desen özelliklerini dokunmuş halılardan, resimlerden, fotoğraf ve slâytlardan, kitap, dergi ve basılı kaynaklardan araştırınız.
- Dokuma atölyelerini gezerek desen hazırlama yöntemlerini inceleyiniz.
- Tülü dokumalarda kullanılan renkleri inceleyiniz.
- Araştırmalarınızı rapor hâline dönüştürüp sınıfa sununuz.

2. KOMPOZİSYON

Kompozisyon, parçaların bir bütün içinde, belli bir düzende bir araya getirilmesi olarak tanımlanır.

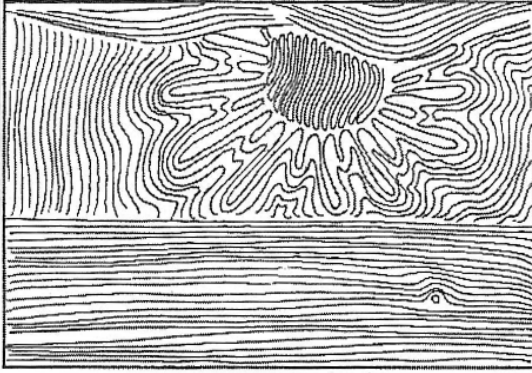
Başka bir ifade ile kompozisyon, renklerin açık-koyu değerlerinin, biçimlerin belirli bir yüzey içinde çizgilerle dengeli ve uyumlu olarak bir araya getirilmesi demektir.

2.1. Kompozisyon Oluşturmanın Temel İlkeleri

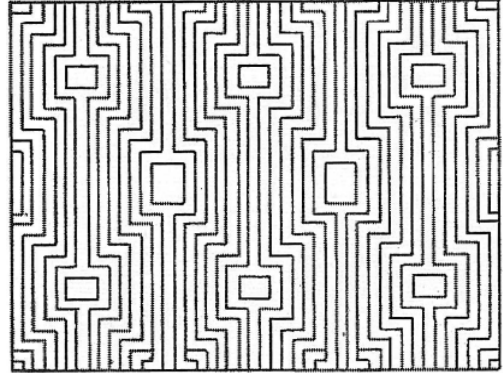
2.1.1. Çizgi

Çizgi bir gerecin yüzeyde bıraktığı ince uzun izdir. Tek bir çizgi sonsuza kadar uzanabilir.

Çizgi, kompozisyonun en temel ögesidir. Tüm tasarımlar ve kompozisyonlar çizgiyle oluşturulur. Çizgi, en yalın ve soyut öğedir. Doğada çizgi yoktur. Biçimlerin sınırları ışık aracılığıyla, açık-koyu renklerle birbirinden ayrılır. Sanatta ise biçimlerin sınırları çizgi ile belirtilir. Her türlü biçimlendirme eyleminde çizgi kullanılır. Çizgi ile soyut ya da somut anlatımlar yapılabilir. Her iki anlatımda da çizgi kararlı, işlevsel olmalıdır. Kararsız, korkak, kesik, silik, eskitilmiş çizgiler estetik yönden olumsuz etki yaratır (Çizim 2.1–Çizim 2.2).

Çizim 2.1: Çizgi çalışması

Çizim 2.2: Çizgi çalışması

Fizik yönünden ele alındığında çizginin değişik özellikleri göze çarpar.

2.1.1.1. Çizginin Tipi

Her çizginin bir yapısı vardır. Çizgi tipleri, düz, kırık eğri olmak üzere 3'e ayrılır.

2.1.1.2. Çizginin Boyutu

Çizginin ölçüsüdür. Bir çizgi yerine göre değişik uzunlukta veya kısalıkta, yerine ve çizim aracına göre değişik incelik ve kalınlıkta olabilir.

2.1.1.3. Çizginin Yönü

Çizginin temel gidişidir. Çizginin tipi düz, eğri kırık olsa da yatay, dikey ya da eğik kullanılabilir.

2.1.1.4. Çizginin Aralığı

Aynı veya farklı aralıkta kullanıldığında çizgiler değişik etkiler yaratır. Aynı kalınlıkta çizgiler, aynı aralıkta yan yana bırakıldığında düz gri etkisi oluşur. Aralıklar, hem aralık hem de kalınlıkları değiştirilerek yüzeyde açık.-koyu değerler, dalgalanmalar elde edilir.

2.1.1.5. Çizginin Yeri

Çizgi kompozisyonunun içinde tuttuğu yere göre yapıta birlik getirmeye, bölmeye, dengelemeye veya var olan dengeyi altüst etmeye yarar.

2.1.1.6. Çizginin Karakteri

Çizgiyi yaratan aracı kapsar ve dış doku ile ilgilidir.

2.1.1.7. Çizginin Psikolojik Etkileri

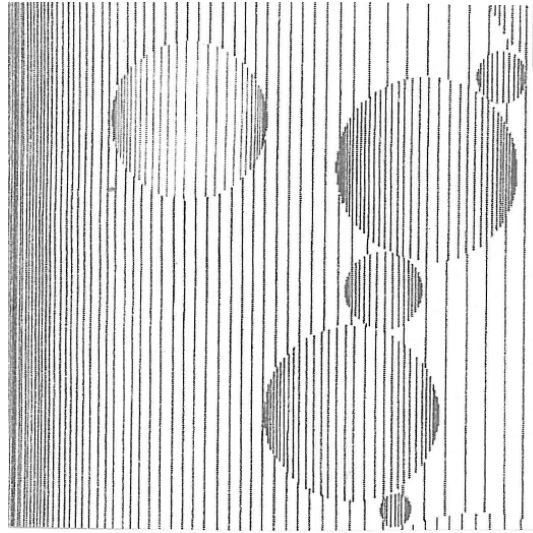
Neşe, hüznün, yorgunluk, kuvvet, enerji, canlılık, asabiyet vb.

2.1.2. Biçim

Biçim dış görünüş, şekil, parçaların düzeni diye tanımlanır.

Biçim ve form (şekil) genelde aynı anlama gelen sözcükler olarak bilinir. Oysa biçim ve form arasında belli bir farklılık vardır. Form en basit tanımıyla konturları (sınır çizgisi) olan yüzeydir. Biçim ise formun bir anlık pozisyonudur.

Yeryüzünde her varlığın bir biçimi vardır. Biçim çizgilerin sınırladığı alandır. Kapalıdır ve iki boyutludur. Bir biçimin iyi bir anlatım kazanabilmesi için dış sınırlarının tamamen kapanması gerekir. Biçimlerin iç çizgilerinin de kendi karakterine uygun ve özelliklerini belirten bir ilişki içinde olmaları, onları daha anlamlı yapar (Çizim 2.3).

Çizim 2.3: Biçim

Biçimler oluşum özellikleri yönünden doğal, yapay ve soyut olarak üç grupta toplanırlar.

2.1.2.1. Doğal Biçimler

Yeryüzünde kendiliğinden var olan canlı, cansız tüm biçimlerdir. Doğada olağanüstü bir biçim ve renk zenginliği vardır. Doğal biçime örnek olarak insanlar, hayvanlar, bitkiler, kayalar vb. verilebilir.

2.1.2.2. Yapay Biçimler

Yeryüzünde insanların ürettikleri nesnelerin biçimleridir. Kullanım eşyaları, mimari yapıtlar gibi.

2.1.2.3. Geometrik (Soyut) Biçimler

Geometrik biçimler insan zekâsının ürünü olan biçimlerdir. Temel biçimler üçgen, kare, dairedir. Diğer biçimler bunların değişik düzenlemelerle üst üste gelmesi ya da değişik yollarla parçalanmasıyla ortaya çıkar. Genellikle geometrik ve simetrik biçimlerin etkisi daha kesin ve benimsenmeleri daha kolaydır.

2.1.3. Yön

Çizgiler ve biçimler, konumlar ile bazı yönler gösterir. Bu yönler yatay, dikey ya da ikisi arasında birçok ara eğik yönlerden oluşur.

Biçimlerin yerleştirilmesinde izlenen çizgi olarak açıklanan yönün kompozisyon oluşturmada önemli bir yeri vardır. Aynı yöndeki konumlar tek düzelik ve sıkıcılık yaratır. Bu nedenle farklı yönler kullanarak hareket, canlılık ve ilgi ekicilik kazandırılmalıdır. Genellikle yatay yönler pasif (edilgen) düşey yönler aktif (etken) ve eğik yönler hareketli, canlı, dinamik etki yaparlar.

2.1.4. Ölçü (Büyüklik-Küçüklük / Genişlik-Darlık)

Biçimler, farklı büyüklükte kullanıldığında farklı etkiler elde edildiğinden ölçü daima önemli bir rol oynar. Bir kompozisyon oluştururken büyük ya da küçük, geniş ya da dar motiflerin yer alması, aynı zamanda ölçülerin düzenlenmesi Gerekir. Bu düzen, kullanılacak yere teknik özelliğe göre değişebilir. Önemli olan değişik ölçüdeki öğelerin, amacına uygun olarak en uyumlu, dengeli ve estetik düzeyi ortaya koyabilmesidir.

2.1.5. Doku

Doku, bir cismin dokunulduğunda hissedilen ve bakıldığında görülen dış yüzeyinin yapısıdır. Kısaca içyapının dışa vuruşudur. Yüzeye vuran iç doku, içte aynen kalsa bile dışta daima değişebilir. Bu değişme, doğanın etkisiyle olduğu gibi insanoğlunun isteği ile de olmaktadır. Varlıkların yapısında dış doku (tekstür) ve iç doku (strüktür) gösterdikleri bu değişiklik nedeniyle ayrı ayrı incelenir, ayrı amaçlara hizmet eder.

Doku, fizik yapısı ile birtakım küçük hacimlerden oluşur. Doku, benzer veya aynı hacimlerin yüzeyde serbest olarak dağıldığı bir düzen gösterir. Doku, insanın hem görme hem dokunma duyusuna yöneliktir.

Dokular çok çeşitli yönlerden gruplandırılıp incelenebilir:

➤ **Bulundukları Yere Göre Dokular**

- **İç Doku:** Nesnenin içyapısının dokusudur.
- **Dış Doku:** Bir maddenin içyapısının yüzeyde görünüşüdür.

➤ **Oluşumları Yönünden Dokular**

- **Doğal Doku:** Doğada her varlığın kendine özgü dokusudur. Ağaç kabuğu, midye kabuğu vb.
- **Yapay Doku:** Doğa ürünü olmayan, insan eliyle üretilen nesnelerin dokusudur. Deri, örgü, maden ürünlerinin dokuları yapay dokulardır.

➤ **Durumları Yönünden Dokular**

- **Gerçek Doku:** Gözle görülebilen aynı zamanda dokunulduğunda girinti ve çıkıntıları hissedilen dokulardır.
- **Görsel Doku:** Nokta, çizgi, açık-koyu ve renkle yapılan dokulardır. Görsel dokuların hacim etkisi yüzeydeki girinti ve çıkıntıları gözle algılanır, parmakla dokunulduğunda hissedilmez.

➤ **Biçimsel Özellikleri Yönünden Dokular**

- **Serbest Doku:** Doğadaki pek çok doku örneğinde benzer ya da aynı birimler, yüzeyde serbest bir biçimde yer alır. Bu özellikte düzenlenen yapay dokular da serbest dokulardır.
- **Geometrik Doku:** Bal peteğinin dokusu, çok yapraklı çiçeklerin dokusu geometrik sisteme dayalı dokulara örnek gösterilebilir.

➤ **Anlatım Yolları Yönünden Dokular**

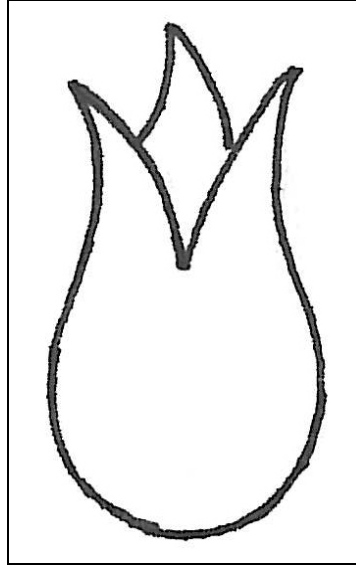
- **Taklit Doku:** Görsel doku, dokulu bir objeye bakılarak gözleme ve etüde dayalı çalışılırsa taklit doku olur.
- **Buluş Doku:** Dokulu bir objeden yola çıkılarak ya da tamamen kendi yaratıcı düşüncesini kullanarak bireysel anlatımı ile oluşturduğu özgün dokuya buluş doku denir.

➤ Psikolojik Özellikler Yönünden Dokular

- **Sert Doku:** Dokulu yüzeylerin açık–koyu karşıtlıkları fazla ve çok belirgin sert doku etkisi bırakır.
- **Yumuşak Doku:** Açık–koyu karşıtları zayıf ve çok belirgin olmayan dokular, yumuşak doku etkisi yaratır.
- **Orta Sert Doku:** Yumuşak ve sert doku arasındaki açık–koyu karşıtlıkları ne çok sert ne de çok yumuşak olan dokulardır.
- **Yakın Etkili Doku:** Sert dokulu, sıcak renkli, parlak görünümlü, koyu lekeli dokular olduğundan yakın görünür.
- **Uzak Etki Bırakan Doku:** Yumuşak dokulu, soğuk renkli, mat görünümlü dokulardır.

2.2. Motif Çizmek

Motifi çizerken öncelikle motifin gerçekli (natüralist) hâli göz önünde bulundurulur. Motif tamamen doğada görüldüğü gibi çizilir (Çizim 1.7).

Çizim 1.7: Natüralist lale motifi

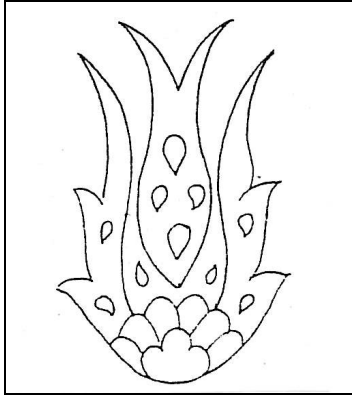
Doğadan alınan nesne, süslemenin amacına ve ilkelerine uygun olarak biçim, ölçü, doku ve renkte belirli bir değişiklik yapılmadan, kullanılacak yüzeye olduğu gibi uygulanır.

2.2.1. Motifi Stilize Etmek

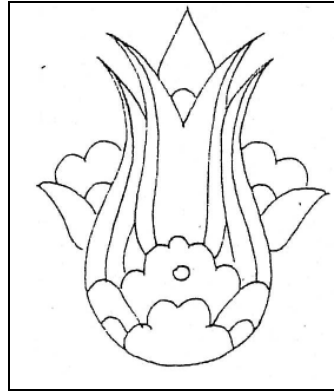
Stilize, herhangi bir nesnenin; karakterini bozmadan, yalınlaştırılarak veya ilaveler yapılarak süsleyici şematik biçimine getirilmiş durumudur. Üsluplaştırılmış olan biçimdir. Örneğin stilize çiçek, stilize kuş gibi.

Stilizasyona konu olan nesne duyarlı bir gözlem sonucunda kazanılan izlenimlere dayanılarak, benzerlerinden ayrılan biçim özellikleri bozulmadan amaca uygun olarak yalınlaştırılır. Bu yalınlaşmadan nesnenin karakteristik özelliği olmayan ayrıntılar, girinti, çıkıntılar azaltılır.

Stilize yapılırken objenin (nesnenin) dış yapısı, iç yapısı ve dokusundan yola çıkılabilir veya ikisi, üçü bir arada değerlendirilebilir. Biçimin yüzündeki çizgiler, bölünmeler ve dokudan esinlenerek çizgi ve leke ile süsleyici yorumlar oluşturulabilir. Biçim tasarımcının duygularına, amaçlarına uygun, daha estetik, etkileyici, kalıcı, özgün bir değer kazandırmıştır (Çizim 1.8-1.9).

Çizim 1.8: Stilize lale motifi

Çizim 1.9: Stilize lale motifi

2.2.2. Stilize Ederken Dikkat Edilecek Noktalar

- Stilize yaparken kaynağın karakteri bozulmamalıdır. Örneğin, bir gül karanfile, karanfil papatyaya benzetilmemelidir. Nesnenin yapısal özellikleri bozulmamalı, üsluplaştırılmış biçimiyle özünü, kimliğini yitirmemeli, tanınabilmelidir.
- Ayrıntılardan kurtulup yalınlaştırılmalıdır. Bu yalınlaştırmada nesnenin karakteristik olmayan ayrıntıları atılıp girinti ve çıkıntılar azaltılmalıdır.
- Süsleyici öğelere eklenilmelidir. Biçimin yüzeyindeki çizgilerden, bölünmelerden ve dokusundan esinlenerek süsleyici yorumlar oluşturulmalıdır.

- Stiliz edilecek nesne yüzeyin malzemesine, ölçüsüne ve birimine uygun olmalıdır.
- Uygulanacak tekniğe uygun sadeleştirmeler yapılmalı veya süsleyici özellikler ilave edilmelidir.
- Stiliz yaparken nesnenin doğal büyüklüğüne bağlı kalınmaz. İstenildiği gibi büyütme ve küçültme yapılabilir. Yalnız bu büyütme ve küçültmeler yapılırken nesnenin çeşitli bölümleri arasındaki oranlar bozulmamalıdır. Örneğin çiçek büyütülüp yaprak küçük bırakılmamalıdır. Aksi durumda nesnenin karakteri bozulur.

2.2.3. Motifi Modernize Etmek

Modernizenin (modernleştirilen yenileştirilen), sözcük anlamı modern durumuna getirilmiş olan demektir. Tarihî ve sanat değeri olan ulusal yapıtların günün sanat anlayışına ve gereksinimine uygun olarak yorumlanmış biçimidir.

Modernize etmek (modernizasyon), yenileştirmek, günün gereksinimlerine uygun biçime getirmektir.

Modernize yaparken dikkat edilmesi gereken önemli noktalar şunlardır:

- Motifi karakteri, resimler özellikleri incelenmelidir. Kuruluşu, kompozisyonu, motif, renk ve teknik özellikleri analiz edilmelidir.
- Motiflerin karakterlerindeki temel prensiplerinden yola çıkılarak yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Bu prensipler bozulmamak kaydıyla;
 - Kompozisyon değiştirilebilir.
 - Oranları bozulmadan büyültme küçültme yapılabilir.
 - Biçimlerin bazıları kullanılıp bazıları kullanılmayabilir.
 - Biçimlerin ayrıntılarından karakterini bozmadan değişiklik yapılabilir.
 - Ayrıntılardan küçük desenler oluşturulabilir.
- Kullanılacak alanın teknik özellikleri dikkate alınmalıdır. Uygulanacak yerin biçimine, ölçüsüne, amacına uygun hazırlanmalıdır.
- Günün beğeni ve sanat anlayışını ve kaynağın karakteristik özellikleriyle birleştiren özgün ve estetik yapılar üretilmelidir.

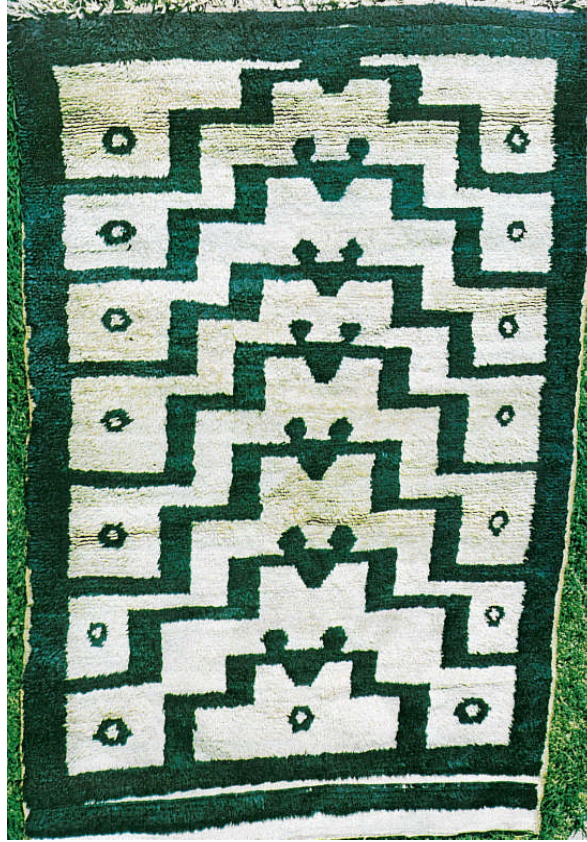
2.2.4. Tülü Dokumanın Kompozisyon Özellikleri

Pazırık halısından günümüze değin geometrik geleneğini sürdüren halıcılık; Konya Karapınar’da tülü dokumalarda oldukça güzel ve çağdaş bir yorumla karşımıza çıkmaktadır.

Anadolu İslam sanatında görülen sadelik, özellikle Selçuk ve Osmanlı mimarisinde görülen süsten arındırma, yalınlık Karapınar tülü halılarında örneğini vermiştir.

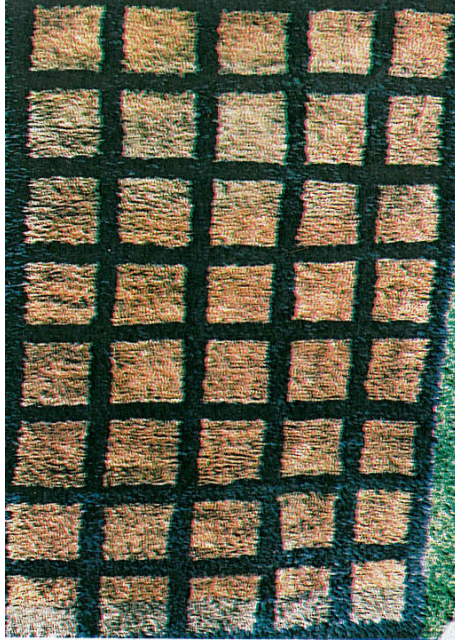
Tülü dokumalarda görülen kompozisyon çeşitlerini beş sınıfta toplamak mümkündür:

- Merdiven – Mihraplı Tülü (Fotoğraf 2.1)

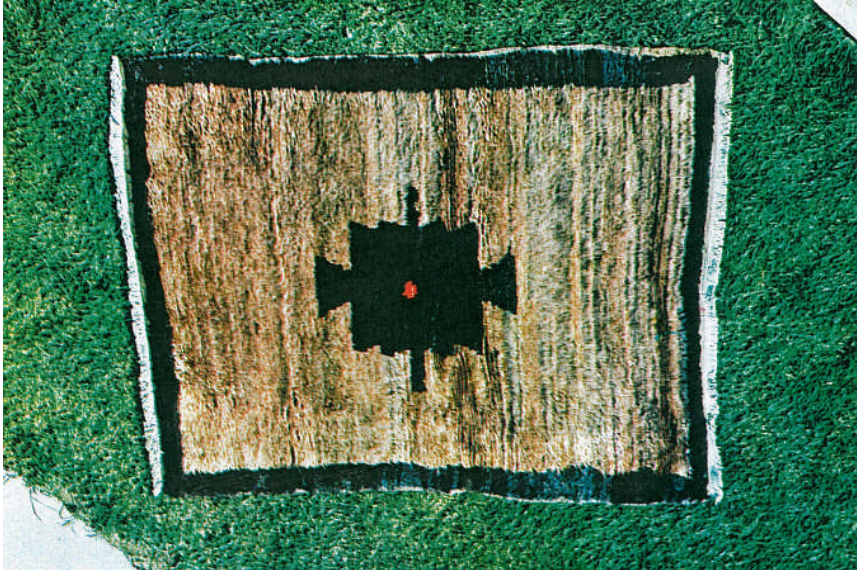
Fotoğraf 2.1: Hataplı – Mihraplı Tülü

- Kareli Tülü (Fotoğraf 2.2)

Fotoğraf 2.2: Kareli tülü

- Madalyonlu Tülü (Fotoğraf 2.3)

Fotoğraf 2.3: Madalyonlu tülü

- Çerçevesi Tülü (Fotoğraf 2.4)

Fotoğraf 2.4: Çerçevesi tülü

➤ Konulu Tülü (Fotoğraf 2.5)

Fotoğraf 2.5: Cami Desenli (Konulu) Tülü

Tülü dokumalarda kompozisyon oluşturulurken dokumanın özelliği olan havların uzun bırakılması göz önünde bulundurulmalıdır. Havların uzun bırakılması küçük desenlerin tatbikini zorlaştırmaktadır. Bu yüzden tülü dokumada geleneksel desen özellikleri de dikkate alınarak motiflerin küçük ölçekli olmamasına dikkat edilir.

2.3. Desen Araştırma Yöntemleri

2.3.1. Dokunmuş Halılar

Desen araştırması yaparken ilk önce dokunmuş halıları incelemeliyiz. Hangi motifler kullanılmış, nasıl bir kompozisyon oluşturulmuş detaylandırmalıyız. Beğendiğimiz motif veya kompozisyonu fotoğraflayarak arşivimize almalıyız.

2.3.2. Resimler

Çeşitli resimler incelenir. Bu resimlerde tülü dokumaya uygulanabilecek, motif ve kompozisyon oluşumlarında bize örnek olabilecekleri arşivlenir.

2.3.3. Fotoğraflar ve Slaytlar

Özellikle çok eski zamanlardan günümüze kadar gelmiş ve müzelerde koruma altında olan halıların, kilimlerin fotoğraflarına ve slaytlarına ulaşılmalıdır. Motif özellikleri, desen özellikleri, kompozisyon oluşumları incelenmelidir. Bu geleneksel oluşumlar desen hazırlamada sizin ufkunuzu genişletecektir.

2.3.4. Kitap, Dergi, Basılı Kaynaklar

Ufkumuzu genişleterek, yaratıcılığımız kullanarak, geleneksel özellikleri de koruyarak özgün desenler hazırlayabilmek için kaynak araştırması olmazsa olmazdır.

Kitaplar (örnek verecek olursak “Çatalhöyük’ten günümüze Anadolu Motifleri, Anadolu Kilimleri “vb. dergiler ve basılı diğer kaynakları araştırarak desen arşivimizi genişletmeliyiz.

2.3.5. Bitkiler, Hayvanlar, Doğal Nesneler

Çiçekler, yapraklar, sap çıkmaları, ağaçlar, yemiş ve meyveler, hayvanlar, doğal nesneler incelenmelidir. Geçmişte kullanılan bitkisel motifler, hayvan figürlü motifler incelenerek yeni, özgün, yaratıcı çalışmalar yapılmalıdır. Stilize ve modernize çalışmaları yaparak farklı desenler üretilebilir.

2.3.6. Eşyalar, Araçlar, İnsanlar

Kullandığımız eşyalar, araçlar ve insanlar göz önünde bulundurulmalıdır. Geçmişten günümüze gelen eşya motifleri (ibrik, saç bağı, tarak, sandık, küpe) araçlar ve insan motifleri incelenmeli ve size esin kaynağı oluşturmalıdır.

2.4. Desen Hazırlama Yöntemleri

Geleneksel el dokumalarında olduğu gibi geleneksel halılarımızda da desenler yüzyıllar öncesinden gelen bir kültür mirasıyla hiçbir yere bakılmadan yapılmaktaydı. Bazı yörelerde ise çeşitli motiflerin belirli bir düzene (kompozisyona) bağlı kalmadan yan yana dokunduğu ve değişik renklerin denendiği örnek halılar yapıldı.

20. yüzyılın başlangıcında bazı Avrupalı halı ticaret işletmeleri isteklerine göre hazırladıkları desenleri düz kâğıda guaj boya ile çizerek Türkiye’ye gönderiyorlardı. Resime bakıp düğüm sayma imkânı olmadığından zorluklar çekiliyordu.

Günümüzde ise halı desenleri özel olarak basılmış kareli kâğıtlara göre yapılmaktadır.

2.4.1. Bilgisayarda Desen Hazırlama

Bilgisayarda desen hazırlama henüz çok yaygınlaşmamıştır. Nadiren de olsa bilgisayarda desen hazırlanmaktadır.

2.4.2. Geleneksel Yöntemle Desen Hazırlama

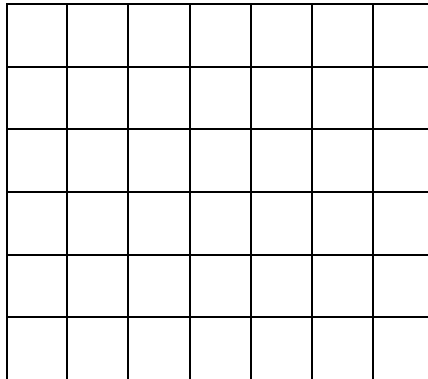
Herhangi bir nesnenin yüzeyindeki çizgi renk ve biçimlerden oluşan bezemeye desen denir.

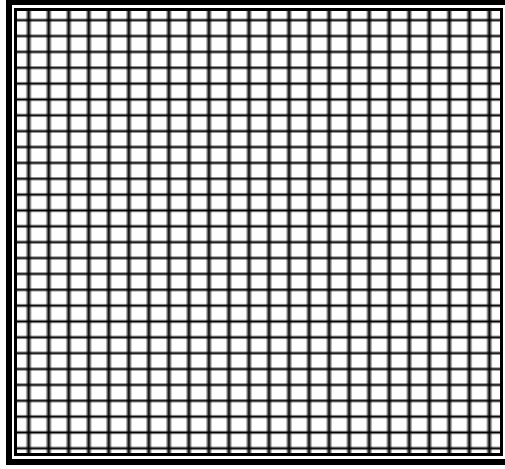
1. yöntemde;

Yeni hazırlanan desen doğrudan doğruya kareli veya milimetrik kâğıt üzerine çizilebileceği gibi, parşömen veya aydınır kâğıdına da çizilebilir.

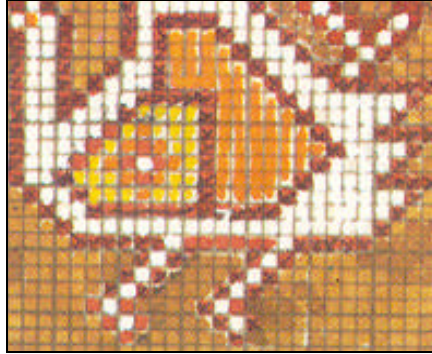

Kareli kâğıdın her karesi bir düğüm olarak kabul edilir.

Hazırlanan bu desen ışıklı masa yardımıyla kareli kâğıda aktarılır. Kareli kâğıtta konturlar doldurulur ve renklendirilir.

2. yöntemde:

Aydınger kullanılmaz. Desen doğduran kareli kâğıda çizilir. Çizilen desen ters çevrilerek ışıklı masaya konur. İşaretlenmiş kareler belirlenen renklerde boyanır. Bu yöntemde işaretlenmiş karelerdeki semboller kâğıdın renklendirilen tarafından görünmeyeceği için temiz bir görüntü elde edilmiş olur.

Çalışılacak desen kâğıdı; halının ebatına göre, ortadan simetrik olan halılarda (seccadelerde olduğu gibi) halının $\frac{1}{2}$ ' si kadar, halı $\frac{1}{4}$ simetrik ise halının $\frac{1}{4}$ büyüklüğünde olmalıdır.

Desen kâğıdındaki karelerin içi belirlenen ip renklerine uygun olarak yukarıdan aşağıya doğru boyanmalıdır. Boya altında kalan karelerin görünebilmesi için açık tonlar uygulanmalıdır.

➤ **Desen Hazırlanırken Kullanılan Araç Gereçler**

- Örnek tülü dokumaları
- Parşömen kâğıdı veya aydinger
- Milimetrik kâğıt
- Kurşun kalem
- Cetvel
- Silgi
- Boyalı kalemler, sulu boya veya guaj boya
- İnce uçlu yumuşak suluboya fırçası

2.4.3. Fotoğraftan Desen Hazırlama

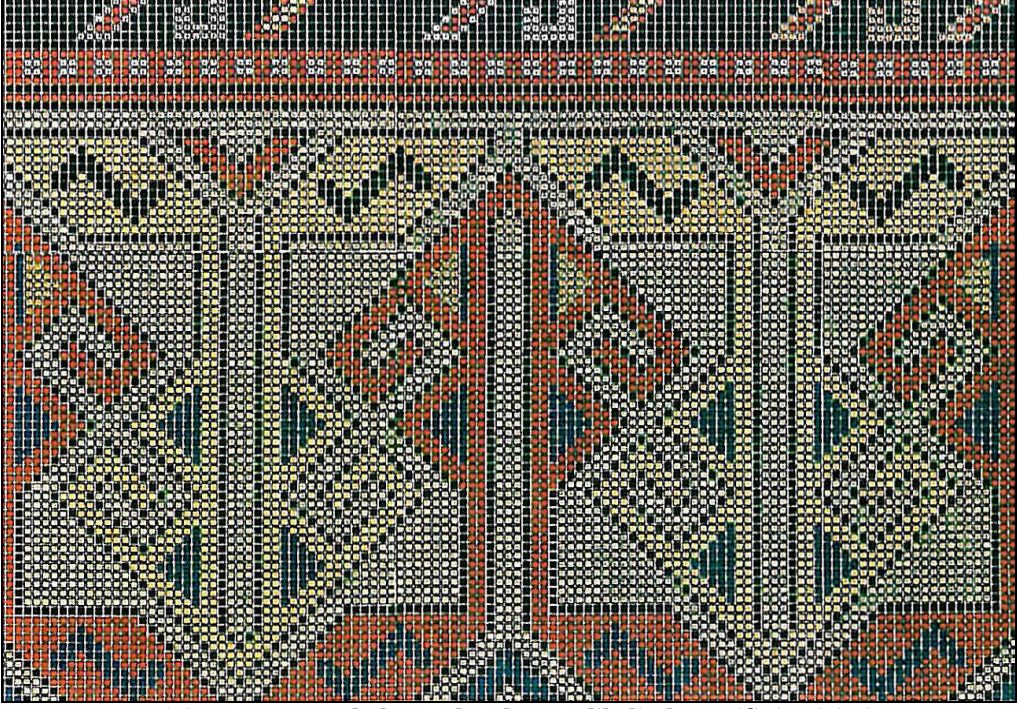
Elimize geçen bir fotoğraftan geleneksel yöntemle desen hazırlanabilir. Tepegöz, epidiyaskop, büyüteç, lup, gibi aletlerden faydalanarak da kareli kâğıda aktarılabilir.

Örnek verecek olursak Konya'ya ait 18. yüzyıldan kalma şu anda Türk İslam Eserleri Müzesi'nde (İstanbul) bulunan halının fotoğrafını temin ettik ve bu halının desenini çıkarmak istiyoruz (Fotoğraf 2.6).

Fotoğraf 2.6: Konya halısı

Tepegöz yardımıyla kenar bordürünü ve zeminde görülen elibelinde motifini tüm ayrıntılarıyla görecek şekilde büyütülür. Aydıngere çizilip, kareli kâğıda aktarılıp, renklendirilir (Çizim 2.4).

Çizim 2.4: Konya halısının bordür ve elibelinde motifinin çizimi

2.5. Ebatlarına Göre Tülü Deseni Hazırlama

2.5.1. Paspas Ölçülerine Göre Tülü Deseni Hazırlama

Paspas halıları, kapı önlerine ve sandalye üzerine göre dokunan küçük ebatlı halılardır.

- Paspas için desen hazırlama
- Paspas deseni hazırlamak için öncelikle paspas ebadı belirlenir. (30x30; 40x40, 60x60, 80x80 vb.)
- Kalite ve tip (rapor, köşe göbek) belirlenir.
- Mihraplı için ½'si çizilir.
- Rapor için (desenin durumuna göre) bir tekrarın çizilmesi yeterlidir.
- Kareli kâğıda aktarılır. Kontürleri belirlenir.

2.6. Renk

Renk bilimsel olarak şöyle tarif edilebilir:

Işığın dalga uzunluğuna göre, gözümüz yoluyla bizde uyandırdığı histir. Işık nesneye

çarptığında, nesne ışıktaki bulunan renklerin bazılarını emer, bazılarını yansıtır. Nesnelerin yansıttığı renk ışınları gözde o nesnenin rengi olarak algılanır. Rengi ortaya çıkaran ışıktır, ışık olmayan yerde renk olmaz.

Bir görme olayı üç temel prensiple algılanır.

- **Fiziksel:** Işığın göze gelmesidir.
- **Fizyolojik:** Işığın karşısında gözde oluşan işlemlerdir.
- **Psikolojik:** Beyince algılanma ve ruhsal etkidir. Işık nesne çarptığında, nesne ışıktaki bulunan renklerin bazılarını emer, bazılarını ise yansıtır. Nesnenin yansıttığı renk ışınları, gözde o nesnenin rengi olarak algılanır. Rengi ortaya çıkaran ışıktır. Işık olmayan yerde renk olmaz. Karanlıkta her şey simsiyahtır. Beyaz en çok ışık yansıtan, siyah ise en çok emen renktir.

2.6.1. Ana Renkler

Güneş ışığı cam bir prizmadan geçirildiğinde altı renge ayrışır. Renkler bu çembere sırayla dizilince renk çemberini oluşturur. Altı renk incelendiğinde üç temel rengin olduğu, diğer üç rengin bunların karışımından oluştuğu görülür. Ana renkler kırmızı, sarı, mavidir. Hiçbir rengin karışımından oluşmazlar ama doğadaki diğer tüm renkler bunların karışımıyla elde edilir. Bu nedenle ana renk adını alırlar.

2.6.2. Ara Renkler

Renk çemberinde yan yana bulunan renklere uygun renkler denir. Örnek verecek olursak mavi ile sarının karışımından yeşil renk ortaya çıkar. Sarı ve yeşil uygun renklerdir. Çünkü yeşilin içinde sarı vardır.

2.6.3. Zıt (Kontrast) Renkler

Renk çemberinde birbirinin karşısında olan renklerdir. Her ana rengin karşısına düşen renk, ilgili ana rengin kontrastıdır.

2.6.4. Sıcak-Soğuk Renkler

Kırmızı, sarı ve turuncu renkler sıcak; yeşil, mavi ve mor renkler soğuk renklerdir.

Doğada sıcak ve soğuk renkler arasında güzel bir denge vardır. Daima sıcak soğuk, soğuk sıcak davet eder. İyi bir uyumda hâkim renk olarak bunlardan biri alınır. Diğerleriyle dengelenir.

2.6.5. Nötr (Tarafsız) Renkler

Siyah-beyaz ve bunlar arasındaki tüm griler tarafsız renkler olarak nitelendirilir. Yanındaki renge bir etkisi olmayan, onların görünüşü değiştirmeyen renklere nötr renkler denir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak fotoğraftan desen hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Desen hazırlayacağınız fotoğrafı inceleyiniz	➤ Motif ve kompozisyon özelliklerini inceleyiniz. ➤ Renk özelliklerini inceleyiniz
➤ Desen çizimi için tepegözü hazırlayınız.	➤ Fotoğrafı tepegöze düzgün yerleştiriniz.
➤ Bordür ve zemin motifinin düzgün görülmesini ve detay için büyümesini (tepegöz yardımıyla) sağlayınız.	➤ Dikkatli ve özenli çalışınız.
➤ Aydın gere çiziniz.	➤ Dikkatli ve özenli olunuz. ➤ Motifin ve özelliğini bozmadan temiz ve düzenli çalışınız.
➤ Işıklı masa yardımıyla deseni kareli kâğıda aktarınız.	➤ Kareli kâğıtta konturları doldurunuz. ➤ Özenli ve dikkatli çalışınız.
➤ Desen ve motif özelliğine göre renklendiriniz.	➤ Guaj boya kullanınız. ➤ Boya için araç ve gerecinizi hazırlayınız. ➤ Boya yaparken renklerin karelerden taşmamasına özen gösteriniz. ➤ Önlük giyiniz.

KONTROL LİSTESİ

Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde gözleyemediyseniz “Hayır”, gözlediyseniz “Evet” kutucuğuna (x) ile işaretleyiniz..

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Desen hazırlayacağınız fotoğrafı incelediniz mi?		
2. Desen çizimi için tepegözü hazırladınız mı?		
3. Bordür ve zemin motifinin düzgün görülmesini ve detay için büyümesini tepegöz yardımıyla sağladınız mı?		
4. Aydın gere çizdiniz mi?		
5. Işıklı masa yardımıyla deseni kareli kâğıda aktardınız mı?		
6. Desen ve motif özelliğine göre renklendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı kontrol ederek kendinizi değerlendiriniz. “Hayır” cevaplarınız “Evet” cevaplarınızdan fazla ise öğrenme faaliyetindeki ilgili konuyu tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki sorularda, doğru seçenekleri işaretleyiniz.

1. “Parçaların bir bütün içinde, bir düzen gösterecek biçimde bir araya getirilmesidir.” tanımını aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?
A) Desen
B) Motif
C) Kompozisyon
D) Dokuma
2. “Kompozisyonun en temel ögesidir” ifadesi aşağıdakilerden hangisine aittir?
A) Nokta
B) Çizgi
C) Biçim
D) Yön
3. “Çizginin ölçüsüdür. Bir çizgi yerine göre değişik uzunlukta veya kısalıkta, yerine ve çizim aracına göre değişik incelik ve kalınlıkta olabilir.” aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?
A) Çizginin Tipi
B) Çizginin Yönü
C) Çizginin aralığı
D) Çizginin boyutu
4. Aşağıdakilerden hangisi çizgi tiplerinden değildir?
A) Yön
B) Düz
C) Kırık
D) Eğri
5. “İnsan zekâsının ürünü olan biçimlerdir.” ifadesi aşağıdakilerden hangisine aittir?
A) Doğal biçimler
B) Yapay biçimler
C) Geometrik biçimler
D) Büyüklük-küçüklük, genişlik-darlık

6. Aşağıdakilerden hangisi “bulundukları yere göre” doku çeşitlerindendir?
- A) Doğal doku
 - B) Yapay doku
 - C) Görsel doku
 - D) Dış doku
7. Aşağıdakilerden hangisi “anlatım yolları yönünden” doku çeşitlerindendir?
- A) Sert doku
 - B) Serbest doku
 - C) Taklit doku
 - D) Yumuşak doku
8. “Dokulu bir objeden yola çıkılarak ya da tamamen yaratıcı düşünce kullanılarak bireysel anlatımı ile oluşturulan özgün dokuya denir.” aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?
- A) İç doku
 - B) Doğal doku
 - C) Serbest doku
 - D) Buluş doku
9. Aşağıdakilerden hangisi tülü halılarında görülen kompozisyon çeşitlerinden değildir?
- A) Merdiven mihraplı
 - B) Koçboynuzu
 - C) Madalyonlu
 - D) Çerçevesi
10. “Renk çemberinde birbirinin karşısında olan renkler.” aşağıdakilerden hangisinin tanımıdır?
- A) Kontrast renkler
 - B) Ara renkler
 - C) Ana renkler
 - D) Sıcak-soğuk renkler

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise uygulamalı teste geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

Modül ile kazandığınız yeterliği aşağıdaki uygulamayı yaparak değerlendiriniz.

Desen araştırması yapınız. Aşağıdaki araç gereçlerle, geleneksel motiflerden stilize ederek yeni bir deseni oluşturup renklendiriniz.

Kullanılacak Araç–Gereçler

- Tülü dokuma örnekler
- Dokuma fotoğrafları
- Yazılı ve görsel kaynaklar
- Kareli veya milimetrik kâğıt
- Parşömen kâğıdı
- Yumuşak kurşun kalem
- Kalem
- Silgi
- Işıklı masa
- Guaj boya
- Fırça

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Geleneksel desenleri araştırınız	➤ Yaralanabileceğiniz kaynak kişileri araştırınız. ➤ Basılı ve görsel kaynak taraması yapınız. ➤ Müzeleri ziyaret ediniz.
➤ Desenlerden motif seçiniz.	➤ Motiflerin tülü dokumanın özelliğine uygun olmasına özen gösteriniz. ➤ Geleneksel ve yöresel motifleri seçmeye özen gösteriniz.

➤ Seçtiğiniz motifi stilize ediniz.	➤ Motifin karakteristik özelliğini koruyunuz. ➤ Motifi sadeleştiriniz. ➤ Oran ve orantıyı bozmamaya dikkat ediniz.
➤ Stilize motiflerden yeni kompozisyon oluşturunuz.	➤ Tülü dokumaya uygun sade kompozisyon oluşturunuz. ➤ Aynı motiften farklı kompozisyonlar oluşturarak tecrübe kazanınız.
➤ Deseni karelendiriniz.	➤ Işıklı masada çalışınız. ➤ Milimetrik kâğıt kullanınız. ➤ Desenin karakteristik özelliğini bozmadan karelendiriniz
➤ Oluşturduğunuz desenleri renklendiriniz.	➤ Deseninizi farklı renkler kullanarak tecrübe kazanınız. ➤ Renklerin karışmaması için ince uçlu fırça kullanınız. ➤ Yakın tonlardaki renklerin birbirlerine karışmaması için ince siyah kontür kullanınız.
➤ Hazırladığınız desenleri bir sonraki tülü dokuma modülünde kullanınız.	➤ Desenlerinizi kullanım kolaylığı sağlamak için mukavva üzerine yapıştırınız. ➤ Deseninizin zamanla aşınmasını önlemek için şeffaf poşette saklayınız. ➤ Desenlerinizi dosyalayınız.

PERFORMANS DEĞERLENDİRME

Öğrenme faaliyetlerinde yapmış olduğunuz uygulamaları aşağıdaki işlem basamaklarına göre değerlendiriniz.

MODÜL ADI: Tülü Dokumaya Hazırlık

MODÜL DEĞERLENDİRME: Motiflerin geleneksel özelliklerini koruyarak desen belirleyip, kompozisyonun temel ilkelerine uyarak yeni bir kompozisyon oluşturabilme

AÇIKLAMA: Bu modül kapsamında aşağıdaki listenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (x) işareti koyarak kontrol ediniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Kullanacağınız araç gereçlerinizi temin ettiniz mi?		
2. Geleneksel desenleri araştırdınız mı?		
3. Desenlerden motif seçtiniz mi?		
4. Seçtiğiniz motifi stilize ettiniz mi?		
5. Stilize motiflerden yeni kompozisyon oluşturdunuz mu?		
6. Deseni karelendirdiniz mi?		
7. Oluşturduğunuz desenleri renklendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonucunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	C
2	B
3	A
4	B
5	C
6	D
7	C
8	A
9	D
10	B

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	C
2	B
3	D
4	C
5	C
6	D
7	C
8	D
9	B
10	A

KAYNAKÇA

- ANONİM, **Türkiye’imiz Dergisi**, Sayı 52, Haziran 1987.
- AYTAÇ Ahmet, **Geleneksel Türk El Dokumacılığı Sanatı**, Konya 2006.
- AYTAÇ Ahmet, “Karapınar Tülü Dokumalarında Yanış”, **Karapınar Sempozyumu Notları**, 2000.
- BELGİN Ayşe, **Zerrin Yayınlanmamış Ders Notları**, Konya 2007.
- ERBERK Mine, **Çatalhöyük’ten Günümüze Anadolu Motifleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 20002.